

Predmet: Zvornik (Grujić Branko i dr.)
Veće za ratne zločine Okružni sud u Beogradu Republika Srbija
Broj predmeta: KV.5/05

Glavni pretres: 02.02. i 08.03.2006.

Izveštaj: Nataša Kandić i advokat Dragoljub Todorović, punomoćnici žrtava

Saslušanje svedoka Stevana Ivanovića

Svedok je bio sekretar Sekretarijata narodne odbrane u Zvorniku, od 8. 03. 1991. Po funkciji je bio član privremene Vlade, opštine Zvornik. Poznao je optuženog Branka Popovića jer je on bio komandant Štaba TO i član privremene Vlade.

Svedok je dobro poznao Kozluk s obzirom da je svakog dana prolazio kroz Kozluk jer je stanovao u selu Donji Šepak a radio je u Zvorniku. Pored toga, bio je 14 godina učitelj u osnovnoj školi Petar Kočić u Kozluku u područnom odeljenju u selu Malešić.

Poznato mu je da je u maju mesecu došlo do oružanih sukoba u okolini Kozluka i da se među Muslimane uvukao strah. Osećala se zatvorenost ljudi, povlačenje u sebe, izbegavanje komunikacije, kretanje je bilo ograničeno, vladala je nesigurnost, bilo je pojedinačnih slučajeva maltretiranja.

Prva tačka optužnice: deportacija Muslimana iz Kozluka

Kada se radi o iseljavanju Muslimana iz Kozluka, 26. 06.1992. svedok Ivanović kaže: "Oko iseljavanja Kozluka, u samom postupku, da li su stanovnici izrazili želju jer su se našli u nesigurnosti i dubini između zaraćenih, sukobljenih strana, da li su oni imali želju da idu sa tih prostora ili su prisiljeni, po mom mišljenju, bez presije je to urađeno i dosta korektno, koliko ja znam tu situaciju."

Isto tako svedok iznosi mišljenje da je iseljavanje izvršeno po naredbama izvan domašaja njihove vlasti: "To je moje lično mišljenje, i znam da se pristupilo iseljavanju, i dalji postupak iseljavanja to je neka viša politika u kojoj mi nismo mogli da sudelujemo."

Prema svedoku, u organizovanje transporta ljudi iz Kozluka bili su uključeni predsednik privremene Vlade Branko Grujić, komandant Štaba TO Branko Popović i Marinko Vasić iz policije. Na pitanje predsednice Veća da li su njih trojica bili organizatori, pošto to proizilazi iz njegove izjave, svedok je odgovorio: "Bila je jedna tvrdnja da je iseljavanje nastupilo pod prisilom, uz prisustvo vojnih formacija, tenkova. Ja sam rekao, meni ti detalji i ta prisila tog oblika nije bila prisutna slikom."

Druga i treća tačka optužnice: ratni zločini u Čelopeku, na Ciglani i Ekonomiji

Svedok nije znao za logor u Čelopeku, ali je znao da postoje neki logori i da su ih formirali grupe i pojedinci koji su se samovoljno ponašali i nisu bili pod kontrolom.

Prema svedoku, pripadnici policije su morali da znaju za postojanje logora u Čelopeku.

Bilo mu je poznato da je u maju ili junu mesecu bilo privođenja Muslimana u zatvor na poljoprivrednom dobru *Ekonomiji*. Taj zatvor je formiran nakon što su Arkanove snage napustile Zvornik. Tu su zatvarana lica kod kojih je nađeno naoružanje ili protiv kojih se vodi neki postupak.

Lično nije bio na *Ekonomiji*, ali poznaje policajca Miloša Milanovića iz Šepka, koji je bio komandir obezbeđenja u zatvoru na *Ekonomiji*. Na tom mestu je ostao tri dana jer je doživeo nervni šok zbog toga što je video kako se postupa prema privedenim licima, maltretiranje i mučenje od starne samovoljnih pojedinaca. Njega je postavila policija na to mesto. Morao je obavestiti policiju o tome šta se dešava u tom zatvoru *Ekonomija*. Ta upadanja u zatvor *Ekonomija*, maltretiranja i mučenja zatvorenika činili su neovlašćeni pojedinci i paravojne formacije.

Svedok je izneo da je njemu direktno bio podređen Kosta Erić, koji je radio na poslovima civilne zaštite i kome je osnovni zadatak bio da pronađe leševe, identifikuje ih i adekvatno izvrši njihovo sahranjivanje. Svedok zna da je pronađeno više leševa, da je bilo i grupne likvidacije i da je u tim situacijama patolog dr Zoran Stanković vršio obdukciju.

Predsednica Veća je više puta insistirala da svedok odgovori da li je bilo leševa u logorima u Čelopeku, na *Ekonomiji* i *Ciglani* ali je svedok izbegao konkretan odgovor.

Stavljanje paravojskih formacija pod komandu regularnih formacija

U opštini Zvornik bilo je puno paravojskih formacija. Optuženi Popović je bio dužan da koordinira prisustvo jedinica i trebalo je sve paravojske da stavi pod komandu i nadležnost regularne jedinice. U smislu te obaveze, paravojske formacije su imale obavezu da se udalje sa tog prostora ili da se stave pod komandu regularnih formacija. Po mišljenju svedoka, komandant Štaba TO to nije uspeo da uradi bez obzira što je imao određene organizatorske sposobnosti. Međutim, kasniji događaji su se oteli kontroli optuženog Popovića i on taj zadatak nije uspeo da izvrši, tako da su paravojske formacije nastavile da samostalno i samovoljno deluju.

Logor u Tehničkom školskom centru

Početkom juna 1992. u Tehničkom školskom centru u Karakaju dovedeni su Muslimani za razmenu i komandant Štaba TO nije uspeo da to organizuje. Nekoliko puta je svedok o tome razgovarao sa optuženim Popovićem, od koga je i dobio informaciju da razmena nije uspela. Svedok je savetovao Popoviću da se pritvorena lica oslobode ili prebace na teritoriju po svojoj želji. Prema kazivanju svedoka, o tim zarobljenicima je raspravljano na sastanku Privremene vlade. Poznato mu je da je optuženi Grujić predlagao da se ti zarobljenici razmene preko Međunarodnog crvenog krsta. Svedoku nije poznato koliko je bilo tih zarobljenika i njihova dalja sudbina.

Komentar:

Svedok izbegava odgovore na konkretna pitanja, uopšteno govori, ne iznosi podatke nego mišljenje. Uporno je izbegavao da iznese svoja saznanja o ubijenim zatvorenicima u logorima, iako je u okviru njegove službe delovala služba za asanaciju, koju je vodio Kosta Erić, direktno podređen svedoku i sa kojim je imao više razgovora o leševima pronađenim na teritoriji Zvornika, identifikaciji i sahranjivanju.